

Lunds Universitet

Sociologiska institutionen

Konversion til Islam i Danmark, et produkt til identitetsskabelse i en
Senmoderne tid.

Forfatter: Christina Heinicke

Vejleder: Carl-Göran Heidegren

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp
Vårterminen 2010

Författare: Christina Heinicke

Titel: Konversion til Islam i Danmark, et produkt til identitetsskabelse i den sen-moderne tid.

Kandidatoppsats: SOCK01, 15 hp

Handledare: Carl-Göran Heidegren

Sociologiska institutionen, Vårterminen 2010

Problemformulering: Hvilken betydelse har den senmoderne tid, i forhold til danskeres konversion til Islam, og Islams funktion hos individet?

Formål: At undersøge konversion til Islam i en sen-moderne tid i Danmark, hvordan personer har mulighed for at bruge religiøs konversion som et produkt til at skabe sig en identitet, i forhold til det traditionelle samfund.

Opgavens beskrivelse: Opgaven tager udgangspunkt i et gruppeinterview, af fire danskere som er konverteret til Islam. Interviewene som består af beretninger og spørgsmål omkring identitet og tanker, omkring konversion, vil løbende blive inddraget i teksten og herudfra blive analyseret. Hovedteorien vil bestå af Giddens teori om selvidentitet og sen-modernitet, men andre teorier, heri blandt John Bowlbys psykologiske tilknytningsteori vil også blive inddraget i analysen.

Resultat: Konversion til Islam i en sen-moderne tid, er et produkt som individet selv tilvælger, blandt mange andre produkter, som en del af at skabe sin identitet. Samfundet er aftraditioniseret hvilket bevirker at individet er blevet reflektivt, og dermed selv er med til at skrive sin egen selvbiografi. Islam går også ind og giver mening til livet, mening som er gået tabt i og med at samfundet er blevet aftraditioniseret, religionen går her ind, og besvarer nogle af livets store spørgsmål.

Nøgleord: Konversion til Islam, identitet og senmoderne tid.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	S.4
1.1. Problemformulering	S.5
1.2 Tidligere forskning	S.5
2. Teori	S.7
2.1 Definitioner på begreber	S.7
2.2 Præsentation af teori	S.8
2.3 Begrundelse af teorivalg	S.10
2.4 Kritik af teorien	S.10
3. Metode	S.11
3.1 Metodevalg	S.11
3.2 Tiltræde til feltet	S.12
3.3 Udførelse af interviewet	S.13
3.4 Metode- hermeneutik	S.14
4. Analyse	S.16
4.1 Senmodernitetens rolle i livsstilvalg og identitet	S.16
4.2 Barnet, religion og tilknytningsteori	S.20
4.3 (D)en cirkulerende identitet(sdannelse)	S.22
4.4 Islam, døden og meningsgørelse	S.26
5. Slutsats	S.27
6. Sammenfatning	S.28
7. Litteraturliste	S.29
8. Interviewguide	S.30

1. Indledning

Især de senere år i Danmark, er der flere og flere danskere med etnisk baggrund som vælger at konvertere til Islam. Konversionen er ikke kun begrænset til en bestemt aldersgruppe eller et bestemt køn, men foregår blandt begge køn og i alle aldersgrupper. Dog er der flest konvertitter til Islam i aldersgruppen 20-29 år som udgøres af næsten (48%) af konvertitterne i Danmark, mens godt og vel en femtedel er teenagere, mens 65% af konvertitterne er kvinder, og 35% er mænd (Jensen & Østergaard 2007:31-3). Hvilket også afspejler sig hos mine interviewpersoner, som ligger mellem 20 og 32 år, og alle fire er kvinder.

Grænserne mellem landene i senmoderne tid er flydende, vi lever i en globaliseret verden med multikulturelle samfund, og samfundene er i en konstant udvikling Dette gør også at verdens forskellige religioner lever side om side med hinanden, og folkene i de multikulturelle samfund har således også større tilgang til informationer. Ikke kun via ansigt-til ansigt interaktion men også gennem den øgede informationsteknologi (Giddens 1996: 62), hvilket er med til at give en øget konkurrence mellem verdens religioner, hvilket oftere end før, resulterer i konversioner på tværs af vidt forskellige religioner.

Med dette i baghovedet, at samfundet er blevet globaliseret og er under konstant udvikling, skal der huskes på at individet er med til at påvirke samfundet, men skam også selv bliver påvirket af samfundet.

Jeg har valgt at basere min opgave på gruppeinterview af fire etniske danskere, som er konverteret til Islam. Grunden til at jeg har valgt danskeres konversion til Islam og identitetskabelse i den senmoderne tid er, at når det kommer op i medierne er det kun det negative billede af det vi får. Men der må jo være en grund til at flere og flere i de sidste år, er begyndt at konvertere til Islam. Det kan vel næppe være en identitetskrise der er årsagen, at mange af disse ganske fornuftige mennesker skulle lide af en identitetskrise. Nej, der må være en anden årsag, eftersom at de har det fælles at de bor i Danmark, kunne det tænkes at der lå noget samfundsmæssigt bag, som har en indflydelse på mennesker som konvertere i den sen-moderne tid.

1.1 Problemformulering

Hvilken betydelse har den senmoderne tid, i forhold til danskeres konversion til Islam, og Islams funktion hos individet?

1.2 Tidligere forskning

Konversion er ikke noget der har taget meget plads i forskningens verden, før end nogle år tilbage, da der begyndte at blive vist større interesse inden for dette område. Af forskning om konversion til Islam i Danmark, er det eneste offentlige tilgængelige ambitiøse forskningsprojekt om , ”omvendelse til Islam” af Kate Østergaard og Tine Jensen. De har skrevet et to-årige forskningsprojekt om danskeres omvendelse til Islam.

(http://www.ku.dk/satsning/religion/?content=http://www.ku.dk/satsning/religion/indhold/publikationer/anden_litteratur/mogens_mogensen.htm). Projektet omhandler konvertitters demografiske, sociale og religiøse profil, den identitetsforandring som konvertitterne gennemgår. Projektet skulle være med til at dække en bredere international forskning angående konversion til Islam, og være med til at besvarer spørgsmål omkring religion, indvandrere og integration i Danmark. (Gudrun & Østergaard: 2007). De kommer også ind på, i denne bog, omkring konversion på et samfundsmæssigt plan. At samfundet er forandret og religionen er blevet et valg for individet, og at mødet med muslimer i Danmark også er en vigtig faktor.

Så er der også skrevet et speciale fra Roskilde Universitetscenter kommunikationsuddannelsen, omkring konversion til Jødedommen og Islam, dette også omhandlende identitet. Hvordan identiteten er i bevægelse hele tiden, den forandrer sig.

I Sverige har Anna Månsson lavet en P.hd-afhandling, fra Lunds Universitet, om ni kvinders (svenske og amerikanske) beretninger omkring deres konversion til Islam, tilbage i 1998-2002 (Månsson: 2002). Anna Månsson kommer i sin afhandling ind på, hvad der tiltrækker disse ni kvinder til Islam, identiteten omkring at være amerikansk/svensk og at være muslim i Vesten eller

Amerika. Månsson tager udgangspunkt i kvindernes livshistorie, deri også deres beretninger omkring konversionen.

Der er blevet brygget rigtig meget på tilknytningsteorien, dette gælder også indenfor religion og konversion, Kirkpatrick lavede i 1990 en avissample, hvori folk blev spurgt om deres tilknytning/forhold til forældrene og deres religiøse overbevisninger. Resultatet af denne undersøgelse blev:

1. En *kompensationshypotese*, der består i at gudstroen er en erstatning for den sikre tilknytning, som nogle personer ikke har oplevet, eller oplever i deres rigtige liv.
2. En *mental-model-hypotese*, der ser gudsforholdet som en naturlig forlængelse af en tidlig tilknytning til en sikker base (La Cour p.2003: 761).

Dog blev der sået tvivl og usikkerhed i forhold til den metodiske svagheder af denne undersøgelse, der bliver så op gennem 90'erne bygget videre på denne teori, men i forskellige og mere brede modeller, igennem blandt andet artikler. I år 2004 laver Granqvist & Kirkpatrick en model for forholdet mellem tilknytning, religiøsitet og konversion. Denne model er bedre afpasset, i forhold til tidligere konversionsforskning og tilknytningsteorien, til det at konvertere i en sen-moderne tid. Dog er den stadig lidt bred, da tingene oftest ikke er skruet sammen i sort og hvidt, men der vil altid være nogle gråzoner imellem.

	Teori	Basal religiøs orientering	Konversionstype	Funktion af konversion
Sikker tilknytning	Socialiseret korrespondance teori	Som forældrenes: Theist, ateist, religiøs gruppering mv	Langsom, gradvis	Religiøs vækst, modning
Usikker tilknytning	Surrogat, kompensationsteori	Ikke som forældrenes: Theist, ateist, religiøs gruppering mv	Pludselig, intens	Regulation af krise og ubehagelige affekter

Boks 1 Kirkpatrick/Granqvist model for forholdet mellem attachment, religiøsitet og konversion.

2. Teori

Jeg har valgt at lægge hovedvægten på Giddens teori om modernitet og selvidentitet, til at analysere mit materiale med. Der udover vil jeg gøre brug af, at inddrage tidligere forskning omkring emnet, hvor der er blevet gjort kvantitative data omkring muslimske konvertitter i Danmark, men også kvalitative interviews/beretninger. Men først vil jeg i dette afsnit, definere de centrale begreb fra problemformuleringen, præsentere, diskutere og motivere hvorfor jeg har valgt Giddens teori om modernitet og selvidentitet som den centrale teori.

En anden teori som jeg også kommer ind på i denne opgave er, den psykologiske teori *tilknytningsteorien*. Det er en teori som er udviklede af John Bowlby i 1967, om hvilken konsekvens en tæt eller svag tilknytning moderen har til sit spædbarn. Denne tilknytning er afgørende langt op i voksenlivet, og kan afspejle sig i personens voksne sociale relationer. Giddens kommer også ind på spædbarnets tillid til sin omsorgsperson/forældre, og dennes vigtige betydning.

Der er senere hen blevet ”brygget meget kaffe” på denne *tilknytningsteori*, og i både halvfjerdserne, halvfemserne og senest i midten af det tyvende århundrede, er der forskning omkring denne teori og konversion og religiøsitet.

2.1 Definitioner på begreber

Senmodernitet er kendetegnet ved at vi (set fra et vestligt perspektiv), er frie, civiliserede, globaliseret. Grænser er flydende, vi kan frit vælge hvilken identitet vi påtager os, det hører ikke længere sammen med etnicitet, klasse, religiøsitet eller køn, det er noget vi unikt påtager os. Vi eksperimenterer med identiteten, som jeg også vil komme ind på senere i analysen, og deraf titlen på denne opgave. Interviewpersonerne fortæller om, hvordan deres identitet forandrer sig, men at de efter noget tid (i dette tilfælde år), finder dem selv igen, og er tilbage ved deres gamle jeg og identitet.

Definition på begrebet konversion. Konversion i denne sammenhæng hentyder til konversion som traditionsskifte, som er at konvertere mellem religioner (Mogensen & Damsager 2007: 8). Dette er nok også den mest forekomne konversion i senmoderne tid.

Identitet er et vidt begreb som bliver brugt i mange faglige sammenhænge, og af den grund er en afgrænsning vigtig. Selvidentiteten som Giddens bruger det, er at selvidentiteten ikke er givet, såsom det var i et traditionelt samfund, men er reflektiv. Det vil sige, at individet selv er med til at danne rammer omkring vores identitet, opbygge den, selvidentitet er også en form af vores diskurser, vi skal opretholde vores identitet, dette betyder også at vi skal begrunde vores valg angående selvidentitet (Giddens : 1996). Det er denne definition på identitet som jeg vil benytte mig af i opgaven.

2.2 Præsentation af Giddens teori

Hvad det moderne liv så har at gøre med det globale og identitet, er faktisk en vigtig faktor. Traditionerne mister sit tag, som blandt andet er en effekt af samblendingen mellem det lokale og globale, hvilket gør at individerne får flere livsstile, her i blandt religioner, at vælge imellem. Dette gør også at det bliver vigtigere, og mere individualiseret, at skulle vælge sin identitet ud fra et livsstilsvalg, blandt mange og mere fremmede muligheder end før (Giddens p.1996: 14). Giddens snakker om at individet er reflektivt, det er selv aktivt med til at vælge fx en ny religion til eller fra, det bliver et slags produkt, som en del af det at være et reflektivt moderne individ. Det er ikke længere afhængigt af arv, men er selv, mere eller mindre, fri til at vælge og fravælge sit eget miljø, og de produkter som skal være med til at danne ens egen identitet og liv. Det præ-moderne samfund var netop karakteriseret af klasseopdelinger, når det kom til identitetsskabelsen dvs. at individet, i det præ-moderne samfund i høj grad fik skabt sin identitet ud fra, hvilket socialt lag det tilhørte. Traditioner dannede derved en ontologisk ramme for individets sociale færden (Giddens p.1996: 73), og på den måde blev stabiliteten opretholdt.

Med den moderne tid, er individet blevet mere individualiseret, vi dyrker det individuelle, vi vil være unikke, karakteristiske og dette gøres nemmest ved at kunne sammensætte vores identitet(er) af ”produkter” fra andre eksotiske lande. Verden bliver da fyldt med potentielle muligheder-både være-og handlemåder, som kan give individet sit unikke jeg og identitet. Dette kan dog også psykologisk give risici for det frigjorte individ, i forhold til det traditionelle individ, da det står over

for at skulle give slip på følelsesmæssige vaner og turde kunne give slip på dette. Individet ved heller ikke hvad det står over for, hvad det vil komme til at få i fremtiden, det må kunne konfrontere eventuelt nye farer, som er en del af det at bryde et gammelt vanemønster (Giddens 1996: 97).

Evnen til at vise tillid grundlægges ifølge Giddens i barndommen, hvor barnet, gennem sine nære relationer, til f.eks. forældrene, opbygger ontologisk sikkerhed. Vaner og rutine er et vigtig fundament til skabelse af denne barns relationer til sine omsorgspersoner (Giddens.p.1996:53).

Denne sikkerhed gør at barnet er i stand til at udvikle et hylster, der kan beskytte det mod overvældende angstsituationer. Senere hen i livet i den sen-moderne tid bliver rutiner farlige for os selv, da mulighederne er mange, og rutinerne dermed risikeres at sprænge.

Den psykologiske tilknytningsteori, som endelig udspringer sig fra etologien, hvor pattedyr er biologisk disponeret når det kommer til den stærke tilknytning-mor og barn imellem, og som har betydning for kommende relationer langt ind i voksenlivet (Mogensen & Damager p. 2007: 210).

Der kan tales om, at der i den sen-moderne tid mangler ritualer, diskussioner og konfrontationer med døden, snarere end emnet bliver skubbet væk under sengen. I de traditionelle samfund og den religiøse tro, kommer spørgsmålet om livet i berøring med ”en større mening”, om den menneskelige eksistens. Religionen går ind og besvarer spørgsmålene omkring døden og hvad der sker bagefter (ifølge et religiøst individ), åndeligheden omkring døden. Dette er spørgsmål som er gået tabt i den sen-moderne, det er nærmere blevet et tabu, eller det er i hvert fald ikke et emne der berøres i vid udstrækning. Individet lever i nuet, og hvad der skal ske derefter er, *den tid den sorg*, for mange, religionen repræsenterer her det fortrængtes tilbagevenden, som altså besvarer spørgsmål om eksistensens moralske mening (Giddens 1996: 241).

2.3 Begrundelse af teorivalg

Giddens teori omkring selvidentiteten, er noget vi i sen-moderne tid selv er med til at bygge, og som også hænger sammen med livsstil, som Giddens her forstår som rutineret praksis i form af eget valg af tøjstil, handlinger (heri også de sociale), kostvaner og ikke mindst kontrollen af kroppen, men som konstant er under forandring i henhold til den reflektive modernitet.

Det er præcis også hvad de fire interviewpersoner selv kommer ind på, at de selv søger og finder deres egen identitet, først finder de en ny identitet og livsstil i Islam, men efter noget tid, går det op for dem at deres nye identitet ikke er dem selv, hvorved de finder tilbage til deres gamle identitet, men stadig med deres nye livsstil.

Jeg har taget den psykologiske *tilknytningsteori* med, fordi at jeg blandt andet ønskede at drage paralleler til Giddens, men også for at vise hvordan man troede at konversion og religiøsitet for bare ca. 20 år, siden hang sammen med spædbarnets tilknytning til moderen/forældrene, og man derved nærmere mente at der måtte være sket en slags ”fejl” på det individuelle plan, og individet var passiv i forhold til konversionen. Mens jeg nærmere nu tror at, konversion skal kobles sammen på et mere overordnet makro-plan-altså samfundsmæssigt, det hænger sammen med samfundets konstante udvikling og globalisering, som igen kan have indflydelse på individets identitetsskabelse.

2.4 Kritik af teorien

Giddens han opererer meget med livsstilenes udvikling fra præ-moderniteten til sen-moderniteten, hvor traditionerne mere og mere mister deres tag, og hvordan samfundet påvirker dette. Religiøse trosmæssige forestillinger har, ligesom resten af samfundet, været under forandring og er stadig under konstant forandring, og af den grund burde der også blive reflekteret for religionen i den sen-moderne tid, i hans bog om selvidentitet og sen-moderne tid. Dette er et emne som han knap berører i hans teori om sen-moderniteten, da det er et emne som stadig fylder meget, selv i den sen-moderne tid.

Kirkpatrick/Granqvist model for forholdet mellem attachment, religiøsitet og konversion er senere blevet kritiseret, da en usikker socialisering i barndommen, oftest også giver udslag i en usikkerhed i den tidlige voksenalder på *alle* områder, både partnermæssigt, politisk, socialt og dermed heller ingen undtagelse når det kommer til det religiøse (Mogensen & Damsager 2007: 212).

3 Metode

For at bedst muligt kunne få svar på min problemformulering, har jeg valgt at lave kvalitative gruppeinterview, med åbne spørgsmål. Den kvalitative metode, går mere i dybden, og er mere ”forstående” end den kvantitative metode, som mere er baseret på større mængde data. Emnet som denne opgave tager op, egner sig bedst til interview, da det indeholder tanker og personlige beretninger omkring konversion og identitet i forbindelse med konversionen til Islam.

3.1 Metodevalget

Grunden til at jeg har valgt gruppeinterview frem for enkelte interview er, at det giver anledning til spontane og emotionelle udsagn om det diskuterende emne, som dermed kan bringe nye aspekter frem. Dette gøres ved at interviewpersonerne blandt andet forholder sig til hinandens synspunkter, hvorpå de enten er enige eller uenige. Hvorfor valget faldt på præcis fire interviewpersoner, og ikke fx tre eller fem var at, et gruppeinterview kan blive svært at styre hvis antallet blive for mange, dels i denne situation var det mere trygt for interviewpersonerne at de kendte hinanden, da deres beretninger og tanker omkring konversionen kan for nogle, indeholde følsomme momenter. Men i denne situation, har det helt klart været en fordel at de alle har kendt hinanden, men også at de tre af

dem er søstre. Jeg tror det har givet mere af den frie debat, og på intet tidspunkt var der tavshed, det ene emne førte hurtigt til et andet, de kompletterede hinanden, dog var der plads til mine spørgsmål. Klart kan jeg ikke skrive hvordan situationen og dermed interviewet ville have taget form, hvis det havde været fire personer som ikke kendte hinanden.

Ulemperne ved gruppeinterview kan være, at der er risiko for kaos, og ikke mindst at der er en som tager styringen, som er normalt når to eller flere personer interaktionere sammen. Dette var da også i mit gruppeinterview, at der var to ud af de fire som havde en tendens til at svare mere, og mere uddybende på spørgsmålene i forhold til de sidste to i gruppen. Dette blev dog, forholdsvis løst, ved at jeg måtte stille nogle af spørgsmålene direkte til to af de andre i gruppen. Når jeg skriver forholdsvis er det fordi, at jeg som interviewer ikke rigtig kan gå ind og afbryde helt, uden at det ville for konsekvenser for resten af interviewet, dette kan fx være i form af, at interviewpersonerne ikke længere har så stor en lyst til at svare oprigtigt og åbent på spørgsmålene.

I og med at interviewet blev udført hjemme i privaten hos en af interviewpersonerne, gjorde jeg en iagttagelse af hjemmet. Denne iagttagelse skal dog ikke forveksles med en observation som metode, da observation ikke ville kunne give mig de samme intense beretninger. Ulempen ved observation, i dette tilfælde, ville for det første være tidsmæssigt, da observation kræver noget længere tid end et/nogle interview gør. Dels er det de personlige beretninger og tanker omkring konversion og til følge deraf identitet, som jeg er interesseret i at forstå i en sen-moderne kontekst., og dette kan observation ikke alene gøre lige så effektivt som interview.

3.2 Tiltræde til feltet

Jeg har lavet gruppeinterviewet med fire etniske danskere, som alle er konverteret til Islam. Jeg kom i kontakt med dem, via en bekendt til en af konvertitterne, som så spurgte sine søstre og veninder om de ville stille op til et interview, så en sneboldseffekt er metoden hvorved jeg er kommet i kontakt med mine interviewpersoner. Det var ikke helt så nemt at finde nogle danske konvertitter til Islam, da det miljø de færdes i er lidt mere privat, de mødes ikke så meget på offentlige steder, men mere i deres private hjem, det hænder af og til, at nogle af dem går i moske, men mest foregår Islamundervisning og udførelsen af bønnerne, for kvindernes vedkommende, forekommer mest i den private sfære. Fordelen ved at jeg gjorde interviewet hjemme i privaten hos en af interviewpersonerne var, at der var roligt, altså ikke herskede uro, som der kan gøre på et mere offentligt sted, hjemmelige omgivelser føles tit mere afslappet.

3.3 Udførelsen af interviewet

Kvinderne er i alderen 20 år, 23 år, 28 år og 32 år, og de tre af dem er søstre. Jeg har valgt at give dem hver deres pseudonyme navn, Therese på 32 år, Nena på 28 år, Sara på 23 år, og Michelle på 20 år. Grunden til at der kun er interviewet kvindelige konvertitter til Islam er, at eftersom at udvalgsrammen blev gjort af sneboldseffekt, og i Islam kender/mødes kvinder flest kvinder og mænd kender/møder mest med andre mænd, så denne form for udvalg har altså, i denne sammenhæng, en begrænsning i form af at få en repræsentation af begge køn. Tre af interviewpersonerne er gift, på nær den ene interviewperson på 28 år, som endnu ikke er gift, den yngste og ældste interviewperson har også børn, interviewpersonen på 20 år, har et barn, mens interviewpersonen på 32 år har to børn. De er alle tre gift med personer, som har en anden etnisk baggrund end dansk og er født muslimer, altså hvor forældrerne er muslimer. Interviewet blev udført hjemme hos den ældste af kvinderne, over en eftermiddag, hvor vi mødtes og interviewet blev udført. Dette gav mig også muligheden for at se, om en dansker konverteret til Islam og gift med en dansker med anden etnisk baggrund end dansk, eventuelt har et hjem som er inspireret af en muslimsk/mellemøstlig stil, dette var dog ikke tilfældet her. Hjemmet lignede dog ethvert andet traditionelt indrettet dansk hjem, eneste forskel kunne være bøgerne i reolen, hvor mange af dem omhandlede Islam, og et bedetæppe i den ene lænestol.

Jeg tog udgangspunkt i at, jeg ville høre hver enkelt persons beretning omkring konversionen, tanker omkring omgivelsernes reaktion, tanker omkring dem selv, deres nye og gamle livsstil, deres gamle jeg og at skulle skabe en ny identitet. Derefter havde jeg forberedt nogle spørgsmål, som kredsede omkring identitet, men fik ikke stillede alle disse spørgsmål, da deres beretninger og de andre spørgsmål gav anledning til spørgsmål som jeg ikke havde tænkt på før end vi startede interviewet, og interviewet blev også udført som åbent, men havde altså nogle spørgsmål i baghånden, hvis det skulle have vist sig, at interviewet eventuelt gik i stå før end der ville være tilstrækkeligt med materiale. Men eftersom at det foregik som et gruppeinterview, diskuterede/konverserede de involverede interviewpersoner også indbyrdes, hvilket er en af de store fordele ved netop gruppeinterview, da der kan falde guldgrube af netop i denne situation, og risikoen for at samtalen går i stå er mindre. I denne sammenhæng kan tilføjes at, eftersom at det indimellem udviklede sig til en samtale/diskussion mellem alle parter, inklusive mig selv, har jeg på et sæt også været med til at påvirke interviewet. Da der er tale om interview af religiøse individer, som alle gik meget op i deres religion, og hvis religion heller ikke er særlig tolerant over for vantro individer, og

en af interviewpersonerne rent faktisk spurgte om jeg var muslim og jeg dertil svarede nej, kan dette eventuelt også have haft en effekt på interviewsituationen, men dette er ikke til at vide helt præcist. En anden side af denne aktuelle opgave er, at en ikke-religiøs forsker interviewer religiøse personer, kan være misforståelser som kan opstå, simpel af den grund at vi har meget forskellige syn på religionen og opfattelsen af den, men dette blev dog ikke et problem da jeg ikke begav mig ud i diskussioner om hvorfor de mente sådan og sagde sådan- da dette ikke havde nogen relevans for opgaven, men jeg spurgte kun til noget, hvis jeg ikke forstod et eksakt ord, fx sagde de nogle af de religiøse ord på arabisk.

Jeg oplevede alle fire kvinder som værende åbne og imødekommende over for opgavens tema, og at de gerne ville fortælle åbent om deres konversionsberetninger og svarer på spørgsmålene omkring identitet, konversionen og problemer som kan forekomme i denne forbindelse.

Det etiske aspekt omkring interviewsituationen, forklarede jeg interviewpersonerne at jeg ville optage interviewet på en håndbåndspiller, så at jeg ville kunne huske hvert et ord som var blevet sagt, og at det optagne altså kun var til eget brug og ikke ville blive offentliggjort. For at interviewpersonerne kan bevare deres anonymitet, er navnene på interviewpersonerne i denne opgave også pseudonyme. Jeg forklarede dem også hvad opgavens helhed gik ud på, og ville også sende dem en kopi af opgaven når opgaven den stod færdig.

At transkribere interviewet er i sig selv også et vigtigt arbejde, det er ikke bare at skrive ”de kun talte ord”, men også huske på at prøve at skrive det ned, der skal i parentes- altså hvis der forekommer latter/grin eller andre vigtige nonverbale gestus. Dette synes jeg kunne være svært, ikke det med at skrive de ord der skulle være i parentes, men at kunne formå at skrive det ned, sådan at jeg ville kunne huske, hvad helt præcist interviewpersonen mente med det hun sagde, så at der kunne komme så lidt misforståelser så muligt, når jeg senere hen skulle bruge materialet til analysen.

3.4 Metode- hermeneutikken

Det er de handlendes subjekters altså interviewpersoners, meningsfulde livsverden som skal forstås og tolkes af forskeren, for at kunne nå frem til en helhedsforståelse af hvordan de undersøgende

subjekter tænker og handler, dette er hermeneutikkens og til dels også den fænomenologiens forståelse.

Interview som kvalitativ metode kan det nogensinde blive og ikke mindst, skal det blive, fuldstændig objektivt!? Når vi individer konversere i hverdagen, hvad enten det er på arbejde, hjemme eller i en tredje situation, kan vi kun tale ud fra hvad vi ved, og fra hvilken vinkel vi ønsker at se verden. Hvilket samfund vi er vokset op i, har også en stor indflydelse på hvilken forudforståelse vi har for virkeligheden, og dermed hvordan vi tolker de situationer/ord/mennesker osv.. Den kultur som det samfund vi er vokset op i, gør at vi opfatter virkeligheden i tæt overensstemmelse med denne, og at vi individer har forskellige forudforståelser og dermed tolker tingene forskelligt, forudforståelsen bliver udviklet fra vores fordomme (Thüren 2006: 56).

Eftersom at et kvalitativt interview også er at samtale, hvordan kan vi da gøre et interview objektivt? Ifølge hermeneutikken gælder det også om *at forstå* hvorfor vi handler som vi gør, og ikke så meget prøve at forklare hvorfor vi handler som vi gør, og dette gøres bedst ved et kvalitativt interview andre metoder behøver dog ikke at udelukkes helt for at for en forståelse for et socialt fænomen. Det behøver ikke være objektivt, forskeren skal kunne reflektere over, hvordan subjekterne oplever det, altså nuanceret er det bedst dækkende begreb i denne sammenhæng (The new language of qualitative method:1997).

4 Analyse

I analysedelen har jeg valgt at, med udgangspunkt i problemformuleringen selvfølgelig, at først beskrive og analysere hvad sen-moderniteten betyder for vores skabelse af identitet og livsstil, hvordan det at konvertere til Islam bliver et produkt i en sen-moderne tid. Med sen-moderniteten hører globaliseringen og det multikulturelle samfund, som også vil være begreb som går igen.

Dernæst vil jeg komme ind på den psykologiske tilknytningsteori, lidt sammen med Giddens teori om hvor vigtigt det er for spædbarnet med tillid fra sin(e) omsorgspersoner/forældre, og om hvordan jeg tror at den påvirker konversion i en sen-moderne tid. Dernæst sætter jeg mere fokus på det individuelle, her identiteten hos konvertitterne

4.1 Senmodernitetens rolle i livsstilvalg og identitet

Alle fire kvinder er kommet i kontakt med Islam flere gange i deres liv, men hvor de typisk de første gange ikke har tænkt/gjort noget videre over det. Men når de så efterfølgende, konverteret til Islam og derefter tænkte tilbage, ser de, de gange hvor nogle venner/veninder/kærester har snakket med kvinderne om Islam ”som et tegn fra Allah” Anna fortæller:

For mig, har det ikke været beviset for Islam, det fandt jeg først ud af, efter at jeg at jeg blev muslim, det der har været for mig er, ej, det har plaget mig, jeg ved godt at det er et forkert ord at bruge, men det har bare hele tiden påmindede mig, Allah har ligesom hele tiden ønsket at se det, kan du ikke se det, kan du ikke se det. Og mig, ej fjern det, fjern det fra mig, det er hele tiden kommet til mig, til sidst var det bare sådan, så lad mig dog få fred, få det væk, og så blev jeg muslim, og så var det ligesom bare det, subhanallah.

Dette er et citat taget ud fra en af Annas beretning, hvor hun husker tilbage på alle de tegn, som hun mener Allah har givet hende undervejs, men som hun ikke ville se før end til sidst, hvor hun så konverterede. Dette var gældende for tre ud af de fire kvinder, at de bagefter konverteringen, set tilbage i bakspejlet havde fået tegn fra Allah, for dem til den vise vej til Islam. Disse tegn har for kvinderne været i form af blandt andet, kontakt med andre mennesker som har været muslimer og formidlet budskabet med Islam til dem, eller en tabt cd med Koranen på gaden, fælles for dem alle fire er, at de har været i kontakt med flere muslimer, med anden etniske baggrund end dansk, ad én

eller flere gange inden konverteringen. At de alle har været i kontakt med muslimer med anden etnisk baggrund end dansk, er ikke en særhed da vi som bekendt lever i et senmoderne samfund, som kendetegnes af det globaliseret og multikulturelle samfund, som hersker i Danmark. Men også adskillelsen af tid og rum er en vigtig faktor, for at kunne finde og kommunikere andre konvertitter på internettet. På den måde spiller globaliseringen en rolle i, konversionen til Islam som hersker i Danmark.

Som jeg skrev før i teoridelen, så hører det også med til at være et selvstændigt refleksivt individ at søge efter, og bygge op en identitet, hvor nogle gør dette ved at konvertere til Islam. Konversion kan være en længere proces, og konversionsprocessen variere i forhold til hvilken religion der er konverteret til (Mogensen & Damsager 2007:11). Fx har alle interviewpersonerne igennem et længere stykke tid, gået og læst forskellige tekster om Islam, snakket meget med andre muslimer, før end at de har kastet sig ud i en konvertering, Giddens beskriver det således ”*vi er ikke, hvad vi er, men hvad vi gør os selv til*” (Giddens p.1996:70). Igennem de gennemlevede erfaringer danner individet sig så tilegnet forståelse af verden, hvilket resultere i, at individet kan reorganisere selvet. Hvilket igen vil sige, at individet må integrere de gennemlevede begivenheder i ”selvbiografien” for at opretholde den videre fortælling.

Påklædningen og ændringen af madvaner, som også er en lige så stor del af det, at være muslim, og altså også en del af den nye identitet. Giddens kalder dette for regimer, dette kan være valg af det ydre, som en del af det, vi gerne vil signalere at vi stå for (Giddens :1996), derfor er det også en stor beslutning for konvertitter at skulle tage fx tørklæde og en muslimsk klædedragt på. Det signalerer nemlig at de har valgt en anden religion til i deres liv, de har fravalgt noget og tilvalgt noget andet, noget mere fremmed i forhold til det mere traditionelle i deres lokale samfund. Det har været lidt forskelligt hvor hurtigt de mine interviewpersoner har været om at tage fx tørklæder på, Anna tog det på næsten med det samme, mens Nina fx først tog det på, efter at hun havde læst en bog om *hijab* til kvinder i Islam: *Nina: så snart jeg fik den der bog "hijab", da jeg havde læst den..... Så var jeg bare overbevidst.*

Her er et uddrag mellem to af søstrene, omkring Ninas, åbenbart lidt langsomme tid, om at tage tørklædet på:

Sara: Ja, jeg kan godt følge dig. Men jeg var sådan lidt bekymret for tørklædet, om det nogensinde ville komme på. For en ting er at sige, jaja, jeg ved det godt, men nu tager jeg det lige roligt, og der var jeg jo virkelig såen, men hvem siger så at hun (det er Nena, som Sakina omtaler) går og er muslim herrelænge før end hun tager det på, og der blev jeg sådan, jeg ved at det er det rigtige at gå med det.....og Alhamduallah, der gik ikke så lang tid, men der kunne lige så godt være gået en masse år, og det tror jeg at jeg ville have haft det svært ved.

Nina: Det var fordi, at da jeg konverterede, der tog jeg ikke tørklæde på med det samme, men det skal man heller ikke

Valg af regimer er noget som træffes gennem hele livet, og er derfor ikke en uafsluttende proces. På denne måde er vi, ifølge Giddens, selv med til at være herre over vore ”selvbiografi”, altså gennem de valg vi træffer og de beslutninger vi tager, dette er med til at opretholde selvfølelsen af individet (Giddens:1996). Navnet har også en stor betydelse i vores selvbiografi, faktisk skriver Giddens at det er et primært element i vores selvbiografi (Giddens p. 1996: 71). Den ene konvertit, Nina har også taget et muslimsk navn, men hun bruger det kun i muslimske kredse og har ellers beholdt sit eget fødenavn. Men dette siger også noget om, hvor meget det nye produkt Islam betyder for nogle konvertitter, det er nemlig ikke helt unormalt at enten tage et muslimsk navn, om enten det er på papir eller bare ”mundtligt” (Jensen & Østergaard: 2007).

Hos unge (her teenagere, unge først i tyverne), tror jeg, at en konversion til Islam nærmere kan ses som netop et produkt de unge hører om igen og igen, enten fra medierne eller fra nogle af deres bekendte. Teenager starter tidligere og tidligere med at løsrive sig fra de primære sociale kredse, og de sekundære sociale kredse får derved hurtigere en større og tættere betydning, og det er tit her at konvertitter møder deres muslimske bekendte og stifter bekendtskab med Islam. Anna som er den yngste (20 år), stiftede bekendtskab med Islam, allerede fra da hun var en lille pige, eftersom at hun boede i et kvarter med mange danskere med anden etnisk herkomst og som var muslimer. Hun skulle i en tidlig alder (ca.14 år), på et ungdomscenter langt væk fra sin mor i en kort periode, og her stiftede hun igen bekendtskab med en muslimsk mand, og efter hun konverterede til Islam som 15-årig, blev hun smidt ud hjemmefra, og flyttede alene i lejlighed, men blev gift tre måneder efter, hvor hendes muslimske og arabiske mand flyttede ind hos hende. Så en tidligere og friere løsrivelse fra forældrene, gør at de unge tit står over for en verden af muligheder når det kommer til at skulle skabe sin egen reflektive identitet i en tidlig alder.. Her er et andet eksempel på, hvor meget de teknologiske informationskilder og sociale relationer har af betydelse for at kunne komme

i kontakt med Islam i den sen-moderne tid, og deraf en evt. konversions start, dette sker i en tidlig alder, allerede fra 12-13 års alderen er der nogle som begynder at tænke i andre religiøse baner, end ens forældrenes religion.

Sara: Jeg har også haft en, hvor hendes mor også har haft ringet. Og hvor hun bare græd, og sagde, jeg (pigen som ringer) vil virkelig det her, jeg tror virkelig på det.

Anna: hendes familie er meget kristne, en meget fin familie, fra Rungsted (siges med en snobbet accent, hvorefter alle griner), og moren, ej hvor er hun bare forfærdelig (alle griner), ej, men det er hun virkelig. Og datteren er, enchallah, bare så dygtig.

Mig: hvor har datteren fundet dig henne?

Anna: Inde på Facebook har hun hørt noget, og så kender jeg en søster som har en facebookgruppe, som bor i Saudi-Arabien, dansk-muslimere og så er folk bare kommet igennem der. Hun er altså kun 13 år, hvor mange andre fristelser er der ikke på Facebook end Islam.

Therese: Drengene på de der 12-13 år, som går i moske lige pludselig, fordi nu vil de gerne høre om Islam, fordi at de hører om det konstant i medierne, det er helt utroligt

Anne Boukris Vistisen som har skrevet speciale på kommunikationsuddannelsen ved Roskilde Universitetscenter, om konversion til Jødedommen og Islam og identitet i bevægelse. Hun taler også omkring Giddens begreb selvidentitet, og om hvordan det kan have indflydelse på nutidens konversion til Jødedommen og Islam. Hun bruger sine konvertitters fortællinger til at forstå hvordan individet skaber sin selvforståelse, som det kan bruge i en verden med mange og rige muligheder, til at kunne definere klare rammer for sit liv. Med dette mener Vistisen at hun har fremhævet konversionerne som en del af konvertitternes selvforståelse. Hvor det religiøse moment kan give individet et identitetsfundament, og samtidig virker som en stabiliserende faktor i en myldrende verden (Vistisen B.:1998).

Vistisen taler her også om konversion på et samfundsmæssigt plan, og hvordan samfundet er med til at påvirke individet og nutidens konversion til andre religioner. Hvordan globaliseringens indtog og sen-moderniteten er med til at aftraditionisere samfundet, og individet mister sine faste rammer, og på den måde opstår der behov for at skulle skabe sine egne sammenhænge og selvbiografi, som kan gøres ved at konvertere, som hos disse individer.

4.2 Barnet, religion og tilknytningsteori

Giddens skriver at, fundamental tillid er alfa omega for at kunne skabe sin egen selvidentitet, det selvtilliden er psykologisk stabiliserende, og er medvirkende til at individet føler en sikkerhedsfølelse over for objektverden og sfæren af personlige relationer (Giddens p. 1996: 217). Spædbarnets forældre/omsorgspersoner er spædbarnets vigtigste personer, i starten er forældrene/omsorgspersonerne, for spædbarnet, en forlænget arm, men senere lærer barnet at give slip, og skal skabe sit eget jeg. Hvis barnets grundlæggende tillid til dets forældre/omsorgspersoner brydes, uden at være skånsomt og pålideligt, kan det have traumatiske følger for barnet (Giddens p. 1996: 56). Denne teori minder grundlæggende, lidt om tilknytningsteorien-og fortæller om hvor vigtigt det er, og hvilke følger det kan have, hvis basale behov som tillid til omsorgspersoner ikke opfyldes. Med tillid mener Giddens dog også at, individet kan have tillid til fx regeringen, politiet osv., til at eksperterne nok skal gøre deres arbejde korrekt, og at samfundet dermed nok skal gå sin gang (Giddens 1996 : 214). Hvis individet har mistet tilliden, og gå i en evig angst for modernitetens mangfoldige muligheder, kan det eventuelt have indflydelse på at vælge en tro, som indeholder faste rammer, altså i dette tilfælde at konvertere til Islam. Men individet kan ikke udelukke alle sen-modernitetens farer, da verden består af umådelig mange risici. Tilliden til andre relationer er noget der kan brydes begge veje, og kan derfor betegnes som midlertidig, hvis der vælges at bygge en tillid til en Gud, en religion, så er det kun personen selv som kan vælge at bryde relationen (Geddens p. 1996: 228).

Jeg tror ikke at tilknytningsteorien spiller en afgørende betydelse for, om individer vælger at konvertere, det udspringer sig ikke af en identitetskrise, og det dermed er ”lagt i hænderne” på forældre/omsorgspersonerne, for at de ikke har opfyldt spædbarnets behov for tillid/tryghed. Selvfølgelig vil der altid være nogle individer som passer ind i denne beskrivelse, men jeg tror nu mere på at det er det multikulturelle samfund og den teknologiske informationsfløde er, faktorer som spiller en stor rolle i forbindelse med konversion, specielt til Islam som er en religion der oprindeligt ligger langt væk fra lille Danmark. Sara fortæller om hvordan sin far ikke kunne forstå sin datters konversion, da hun jo er en fornuftig pige.

Sara: Min far har faktisk haft en stor opgave oppe i sit hovedet, han kunne ikke forstå hvorfor Sakina havde brug for at blive muslim, hvorfor har hun brug for Islam. Med Tessa, var det noget andet, hun er den spontane

Therese: Ja, jeg er den alternative.....(der grines).

Sara: jeg har aldrig haft brug for love og regler, men det er alene troen på Gud, troen på den sande religion. Det er ikke fordi at jeg har haft behov for noget, jeg har altid været bange for at dø, men alhamduallah, men det er jeg så ikke mere efter at jeg konverteret, nu vidste jeg ligesom hvad der ville ske.

Dette citat viser, at det hos mine interviewpersoner, religionen Islam er selvvalgt, den er et produkt blandt mange, som kan vælges til eller fra, i forbindelse med opbyggelsen af sit eget refleksive jeg, sin egen identitet, troen på en Gud og har altså ikke i dette tilfælde noget at gøre med tilknytningsteori. Sara er vokset op i en, hvad man betegner som en kernefamilie, bestående af, mor, far og to søskende, begge forældre arbejder, de kommer fra en almindelig middelklassefamilie, så alt er i den dur idyllisk, og kan ikke umiddelbart kobles sammen med en usikker tilknytning til forældrene i barndommen. Teorien om at manglende tilknytning eller manglende tillid fra omsorgspersonerne/forældrene til spædbarnet, er en forældet teori i forbindelse med konversion. Ikke at den dermed sagt er ubrugelig, men den er, så vidt jeg kan forklarer ud fra mine interviewpersoner, ikke relevant i sammenkobling til konversion til Islam i en sen-moderne tid. Det er ikke en dårlig barndom som gør at individet i den sen-moderne tid kommer i kontakt med Islam, men mere en egen opsøgelse af viden omkring islamisk af interesse, eller information om Islam igennem sin omgangskreds eller medierne. Den eneste af de fire konvertitter, som er vokset op alene sammen med sin mor, er Anna. Men hun stiftede, som også skrevet over, allerede bekendtskab med Islam som en forholdsvis lille pige, da mange af hendes veninder var muslimer.

Der var meget fokus på konversionsforskningen op gennem 1970-og 80`erne. Specielt var, både sociologer og psykologer ivrige for at lave modeller (blandt andet den model *boks 1*, som jeg præsenterede i teoriafsnittet) over en eventuel årsag til at mennesker vælger at konvertere til en anden religion. Der blev lavet snævre og brede modeller over konversionsforskning, hvorfor og hvordan mennesker konverteret til en anden religion, hvor længe de eventuelt var om at konvertere fra første tanke til den endelige beslutning. Sociologen J. Richardson gjorde i 1985 op med det

gamle paradigme om konversionsforskning, og samtidig kritisere han også den brede og pluralistiske tilgang som indtil da har været en del af kendetegnet ved den hidtidige forskning. Samtidig kritiserer han også forskningen for, at før hen havde gjort konvertitten til ”passiv”, frem for værende ”aktiv” (Mogensen & Damsager 2007:204). Jeg synes dog stadig at noget af konversionsforskningen op gennem 1980- og 90`erne, gjorde konvertitterne til ”passive” individer. Men den nyeste forskning, ca. 3 år tilbage, har også gjort op med 70-,80- og 90`ernes konversionsforskning, og beskriver også mere konversion, her tænkes specielt til Islam, som at individet er mere bevidst om sig selv og fri.

4.3 (D)en cirkulerende identitet(sdannelse)

Alle fire kvinder er, hvad man kalder ”pæredanske”, hvilket betyder at de har danske forældre og bedsteforældre. Disse fire kvinder har alle været undervejs et stykke tid, før end de konverterer, altså der er ikke tale om en pludselig omvendelse. Inden konverteringen er de ligesom majoriteten af Danmarks befolkning, både hvad gælder klæder, madvaner og religion ja selv sproget, de er bare ”almindelige” danskere. Efter konverteringen bliver de pludselig danskere med en ”fremmed” religion, dette bevirker at i starten efter konverteringen, skal konvertitterne bevise og implementere denne nye religion i deres hverdag. Deres gamle rutiner skal nedbrydes og erstattes med gamle, konvertitterne skal resocialiseres, danne nye traditioner, og dette kan være lidt af en opgave, da stadig lever i Danmark og deres familie og gamle venner/veninder stadig er de samme ”almindelige” danskere. Det er normalt at nye konvertitter i starten kan blive ekstreme med deres religion, men det er fordi at det er en vanskelig proces at skulle ændre sine rutiner, ændrer sin identitet. Dette er Sara også et eksempel på, hun var meget ekstrem i starten, da hun lige havde konverteret, men blev efter ca. et års tid, ”sig selv” igen, og er nu en ganske almindelig dansker med en anden religion. Anna er også et eksempel på at nogle bliver ekstreme i starten, hun fortalte også selv hvordan hun kom til at lyde som en anden ”Fatima” *Man skifter også accent, og det gjorde jeg også på et tidspunkt, jeg kan huske at jeg så en film fra et bryllup, hvor jeg opførte mig som en Fatima,, i jagten på at prøve at efterleve det at være muslim så godt som overhovedet muligt her i Danmark. Anna: man skal virkelig huske på hvem man er, for man kan hurtigt gå over og blive en anden end en anden man ikke er, og det holder virkelig ikke. Sådan kan man ikke leve, du kan ikke leve og være en*

anden, sådan bliver man kvalt til sidst Nu er hun mere afslappet omkring det, og talte pæredansk, uden som så meget som en smule accent.

Den nye omgangskreds, som der også kommer til, er med til, på en mere eller mindre måde, at påvirke konvertitterne i deres nye livsstil. Goffman taler om selvets præsentation, i form af at personen ændrer adfærd når det bevæger sig fra et rum til et andet, om personen er frontstage eller backstage. Erich Fromm taler om ” autoritær konformitet”-som han formulere på følgende måde:

”Individet ophører med at være sig selv. Han adoptere fuldstændig den slags personlighed, han tilbydes af de kulturelle mønstre, og han bliver derfor fuldstændig som alle andre er, og som alle forventer, han skal være.denne mekanisme kan sammenlignes med det beskyttende farveskift, som nogle dyr anvender. De ligner deres omgivelser så meget, at de næsten ikke kan skelnes” (Giddens 1996: 222-3).

I jagten på at skulle prøve at implementere de nye hverdagsrutiner, de fleste har fået eller får en større eller mindre ny omgangskreds, som passer bedre til deres nye livsstil og som kan forstå dem bedre.

Sara: I starten med det der Hezeb der, hvor der var situationer, hvor man ikke vidste hvad man skulle sige eller hvordan man skulle handle, der henvendte jeg mig ligesom til dem(andre muslimer). Og det var også det der ligesom skete til sidst, jeg mistede mig selv fuldstændig i det der følelseskolde.

Jeg kunne ikke genkende mig overhovedet, jeg mistede mig selv fuldstændig.

Nina: Og din familie kunne slet ikke, din mor var så ked af det.

Sara: Ja, min familie, mine søstre kunne slet ikke, og man skubber folk væk, mine veninder der ikke var muslimer, altså alt og alle var ligesom skubbet væk, undtagen de her hezeb-søstre, det var det altså. Men også da jeg gik væk fra Hezeb var det svært, pludselig stod jeg alene et eller andet sted, jeg havde det rigtig svært.

Ikke bare skal konvertitterne forholde sig til sig selv og deres egen radikale forandring, såvel det indre som det ydre, men de skal også forholde sig til hvad andre omkring dem tænker, siger/kommentere og de anderledes blikke der kastes efter dem på gaden. Her kan tales om social identitet, som er den identitet som finder sted i mødet med andre, her bedømmes blandt andet

sprogbrug og kropslig fremtoning. Den sociale identitet er en boomerang mellem en persons ydre billede, bedømt af andre, og det indre selvbillede (Gudrun & Østergaard 2007: 157).

Efter et stykke tid, finder konvertitterne ud af, at de godt kan være danske og muslimer samtidig, de kan godt blande de to identiteter. De behøver ikke at skulle fravælge det ene frem for det andet. Jeg tror at det er derfor at danske konvertitter til Islam (samme gældende i andre lande), de tit ses sammen. De er i samme båd, de er både danskere og muslimer, de forstår hinanden. Som en af de svenske konvertitter i Anna Månssons interview siger det, Citat: *As a convert you meet other converts and it is only with **them** that I really feel at home. I don't feel at home with Arabic women directly. If we are talking about identity.....I'm almost exclusively together with converts.* (Anna Månsson p.2002: 173).

I det traditionelle samfund har der også været en tendens til at religion og kultur hang sammen, men dette er ikke længere tilfældet i den sen-moderne tid. Især for danske konvertitter til Islam, som er gift med en muslim med anden etnisk baggrund end dansk, får de at føle at religion og kultur er tæt forbundet. Konvertitterne insistere dog på at religion og kultur er to forskellige størrelser i en sen-moderne tid, og at de sagtens kan adskilles, en konvertit kan have sin muslimske identitet og samtidig have sin danske identitet (Gudrun & Østergaard 2007: 163). Anna, Therese og Sara som alle tre er gift, er gift med mænd, som er danskere med anden etnisk herkomst, hvor blandt andet

Så det kan godt være at i starten lige efter konversionen, og eventuelt før konversionen, så er de danske konvertitter meget sammen med arabiske muslimer. Men senere hen, når konvertitterne finder ud af, at de godt kan have både den danske identitet og den nye muslimske identitet samtidig, så er de mere sammen med andre konvertitter der har den samme etniske baggrund som dem selv. Det kan udtrykkes på følgende måde: lige børn leger bedst!

Denne cirkulerende identitet kan ses som, at de muslimske konvertitter før end de konvertere er "bare almindelige" danskere. De går så hen og vælger dette produkt Islam, som de har hørt fra bekendte/kæresten/familie og medierne, og synes at det er noget som de vil vælge til deres liv og lave en ny livsstil ud fra det, og dermed følger den nye identitet. Konvertitterne iklæder sig nu den nye livsstil og påtager sig den nye identitet, dette går i starten sikkert hurtigt, da de også skal overbevise andre-både deres egen biologiske familie, men også deres nye muslimske familie, om at de rent faktisk mener at de virkelig *er* blevet muslimer nu. I alt dette ræs, glemmer konvertitterne dem selv, at de også er danskere og fx unge mennesker. Når de har fået overbevist dem selv og

eventuelt andre omkring dem om, at de virkelig er muslimer nu, og de har fået implementeret deres nye livsstil, såvel ydre som indre, begynder de måske at komme tilbage til dem selv, og indser at de faktisk indeholder andre identiteter end den muslimske, og at de kan eksistere side om side med hinanden. En dansk identitet kan gradbøjes og er subjektiv, hvilket gør at danske konvertitter til Islam sagtens kan være både muslim og dansk, der er plads-der bliver gjort plads til begge identiteter. Der er ikke nogen opskrift på det at være dansk, man behøver ikke at holde jul for at kunne bevare sin danske identitet, men bare det at man kender traditionerne og de uskrevne regler i samfundet, opførslen og andre karakteristika er vel nok til at man stadig formår at bevare sin danske identitet sammen med sin nye, i dette tilfælde Islam. Langsomt finder de lidt tilbage til dem selv, men identitet er en proces i konstant bevægelse.

Mens processen af konversionen varer-den proces kan varer år for nogle, mens for det andre det kun drejer sig om en lille rum tid, tror jeg at identitetsprocessen kører parallelt ved siden af.

Efterhånden som de konverterede personer lærer rutinen at kende ved deres nye religion, føler trygheden ved den og at de har fået fortalt, især de primære personer i deres sociale kredse om konverteringen, begynder de at finde ud af, at de godt kan være danske og samtidig muslimer, de behøver ikke miste dem selv. Anna fortæller det på den her måde:

Jeg kan huske, at man skulle lære at sige de samme ord som dem (de muslimske venner/veninder), og man skal virkelig passe på, for man kan virkelig komme et sted hvor man glemmer at man er dansk konvertit, og ikke arabisk konvertit, jeg er altså dansk konvertit, og jeg har min baggrund. Jeg er opvokset som en kvinde der har en mening, vi har en anderledes kulturbaggrund.

Tina Gudrun Jensen og Kate Østergaard har i deres projekt, blandt andet skrevet om det at være dansk og muslim, kan man være begge dele. De har haft stillt spørgsmålet om, hvordan de danske konvertitter til Islam ser dem selv i forhold til det at være dansk og muslim. Resultatet blev at 24 % ser sig selv som dansk muslim, mens 69 % ser sig selv som muslim og sidst 7 % ser sig selv som værende dansk-der er i alt blevet spurgt 117 konvertitter (Jensen Gudrun & Østergaard 2007: 166). De fleste ser altså dem selv, som først og fremmest værende muslimer, mens godt og vel en tredjedel ser dem selv som værende både dansk og muslim samtidig. Bagefter skriver de (Jensen Gudrun & Østergaard), hvordan konvertitterne fortæller om at de er danske, hvilket indebærer dansk humor og opførsel osv., men at deres konversion blot indebærer at de har valgt nogle ting fra og andre til. Der siges også at man kan være dansk på mange måder, man behøver ikke

nødvendigvis følge traditionerne, men man kender dem, og dansk-begrebet får en flertydig betydelse i denne sammenhæng konvertitter (Jensen Gudrun & Østergaard: 2007).

4.4 Islam, døden og meningsgørelse

Efter at have analyseret og kredset omkring konversion til Islam som et produkt af den sen-moderne tid, er det på sin plads at se hvordan Islam ændrer konvertittens syn på mange af hverdagens og livets spørgsmål, deres handlinger i dagligdagen-hvordan det giver mening at være troende i dagligdagen.

Med et samfund fuld af risici for individet-dets krop, dets liv, med spørgsmål omkring livet og døden, kan det for nogle mennesker være rart med en tro på at der er noget efter livet. Ikke bare at stille sig tilfreds med at skulle begrave, og ligge i jorden og forsvinde med årene, eller ikke at vide hvad døden er, hvad der sker med en efter døden, og gør døden ondt? Her snakker mine interviewpersoner lidt indbyrdes omkring frygten for døden, som de nærede før konversionen til Islam.

Sara: Det er ikke fordi at jeg har haft behov for noget, jeg har altid været bange for at dø, men alhamduallah, men det er jeg så ikke mere efter at jeg konverteret, nu vidste jeg ligesom hvad der ville ske.

Anna: Subhanallah, sådan har jeg også altid haft det, jeg har været bange for krig og død, hvad skal der så ske og.....Jeg kan slet ikke forstå at folk ikke kan se det, at der er en ende og hvad så, det kan da ikke bare ende der. Jeg har så ondt af min mor, jeg kan virkelig græde, subhanallah hvor er det synd for dig mor, prøv at se hvor materiel du er, subhanallah. Altså hvad er det her, der må da være en ende, ej, jeg kan slet ikke forstå det.

Therese: Ja, hvis jeg fx går på gaden, og prøver at sætte mig ind i, hvad andre folk tænker, "tænker du ikke at der er mere end det her liv".

I skæbnesvangre øjeblikke mister individet fodfæstet, og dette vil uundgåeligt skabe uorden i rutinerne, og individet tvinges da til endnu engang at skulle gøre stillingstagen til fundamentale

aspekter af livet og fremtiden. Fødsel og død er to af livets yderpunkter, det er noget som individet ikke kan komme udenom, alle skal selvklart igennem det. I præ-moderne samfund var både fødsel og død, noget der foregik i privaten, altså ikke på hospital, men begivenhederne foregik tæt knyttet i den familiære-og venskabelige kontekst med traditioner. I den moderne tid er både fødsler og døden for det meste, forbundet med hospitaler-dog uden at have en forbindelse til hinanden (Giddens 1996: 236). Mens fødsel ses som begivenhedsrig, ses døden som en uvirkelig og farlig størrelse, det er udgangen af livets spil, og fødslen er indgangen til livets spil. Giddens skriver om døden, at den er ”et begyndende tab af kontrol: Døden er ufattelig, fordi at den udgør et nulpunkt, hvor kontrollen forsvinder (Giddens 1996: 236). Det tror jeg også er med til, at Anna og Sara var bange for døden før end de konverterede, men nu har døden en højere mening, og er ikke længere bare et tomt hul i livets afslutning.

5 Slutsats

Det mærkværdige er, at med den stigende negative fokus som der er kommet på Islam, specielt efter d. 11. september 2001, er der også støt kommet en stigende interesse for mennesker med anden religiøs baggrund end muslimsk, som konverterer til Islam. Dette er altså en blanding af globalisering, multikulturelle samfund, meget fokus på religionen fra forskellige sider, også selv om det er negativ fokus, og at vi har en større mulighed til selv at kunne skabe en helt egen religiøs identitet, i forhold til det traditionelle samfund, hvor identiteten var mere fastbundet til køn, klasse osv.

På trods af, at vi lever i en globaliseret verden, og konventioner er mere forekommende end i præ-moderne samfund, så er det stadig et tabu at konvertere til Islam, selv om det i bund og grund er det samme at konvertere til Islam som at konvertere til andre religioner. Men det er et af de nyere fremmede/eksotiske ”produkter”, en slags subkultur, som der er kommet fokus på i de senere år. Selvom konversion til en anden religion, er blevet et produkt i den sen-moderne tid til at bygge den refleksive identitet op, og altså kan til-eller fravælges, tror jeg også at det, for nogle, virker som en boble. Der er love og regler der skal overholdes i Islam, alt fra klædsel, opførsel, spiseregler osv., der er ikke meget der er overladt til et selvstændigt tænkende individ. Dette tror jeg virker lokkende for nogle, da de så er fri for at skulle tage stilling til mange ting selv, da der er taget stilling til det i

fx dette tilfælde Koranen og hadith, dette kan altså være en måde at skulle undgå alle de mange og nye muligheder som gives i en sen-moderne tid.

Sammenfatning

Som jeg også er kommet ind på tidligere i analysedelen, skrev J.Richardson at konvertitter er blevet gjort "passive" igennem meget af konversionsforskningen. Dette giver jeg ham helt ret i, og har også selv i denne opgave prøvet på at beskrive hvordan at Islam er bevidst selvvalg, gjort uden nogen form for passivitet. Dette er gjort i form af, at interviewe fire "almindelige" danskere som er konverteret til Islam. De fire konvertitter har alle selv valgt at konvertere, altså er ikke blevet tvunget fra forældre, kærester, mænd eller venner, men de har alle kommet i berøring med Islam via venner/veninder eller kærester, og derefter undersøgt hvad Islam står for, for til sidst at konvertere til Islam. Det at konvertere til fx Islam, er et produkt ud af den sen-moderne tid, og er noget individet selv vælger, og er med til at skabe sin egen refleksive identitet, og på den måde være med til at skrive sin egen selvbiografi. For nogle af konvertitterne, som før var bange for døden, har konversionen også hjulpet til at de ikke længere frygter døden, som nu har en højere mening, de ved hvad der skal ske med dem, når de dør.

6 Litteraturliste

Giddens Anthony : *Modernitet og selvidentitet, selvet og samfundet under sen-moderniteten* 1996.

Hans Reitzels forlag A/S København

Mogensen Mogens S. & Damsager John H.M.: *Dansk konversionsforskning* 2007. Forlaget Univers

Jensen Tina Gudrun & Østergaard Kate: *Nye muslimer i Danmark, møder og omvendelser* 2007.

Forlaget Univers

Månsson Anna: *Becoming muslim, meanings of conversion to Islam* 2002. Etnologiska

institutionen, Lunds Universitet

Vistisen Boukris Anne: *Identitet I bevægelse* 1998. Roskilde Universitetscenter.

Psyke & Logos: *Tema: Tilknytning og tilknytningsforstyrrelser* nr. 2, 2003, årgang 24. Psykologiske

forlag København

Gubrium Jaber F. & Holstein James A. *The new language of qualitative method* 1997. Oxford

University Press.

Thüren Torsten: *Videnskabsteori for begyndere* 2006. Rosinante Forlag København

Internetreferencer

http://www.ku.dk/satsning/religion/?content=http://www.ku.dk/satsning/religion/indhold/publikationer/anden_litteratur/mogens_mogensen.htm).

7 Interviewguide

Navn, alder, status, arbejde/studie og uddannelse.

Fortæl en efter en om jeres konversionsberetninger-tanker før og efter det at konvertere.

Omgivelsernes (familie, venner og kollegaer) reaktion

Sara starter, derefter fulgte Therese, Nina og til sidst Anna.

Søgte/manglede du noget spirituelt i dit liv?-hvis nej, var konversionen en erstatning for noget (andet)?

Føler du at Islam har givet dig noget nyt/noget andet, som du ikke havde før?

Var der noget eksotisk omkring Islam (anderledes end det danske), klæder, livsstilen osv, som virkede tiltrækkende?

Barndom: Er forældrene skilt?

Var der sygdom/druk/stoffer i den nærmeste familie

Følte du dig tryk i din barndom?